Wikipédia

Guarani nyelv

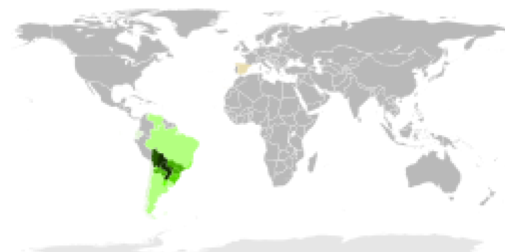
A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **guarani** egy latin-amerikai indián nyelv. Paraguay, Bolívia és a Dél-amerikai Közös Piac egyik hivatalos nyelve. 4,8 millióan beszélik. Az andoki-egyenlítői nyelvek közül az egyenlítői nyelvek csoportjába, azon belül a tupi-nyelvek közé tartozik. Mintegy nyolc nyelvjárása van:

- *Csiriguánó* (100-200 ezer beszélő)
- *Avanyeke* (Paraguayban ~ 3-4 millió beszélő)
- *Kaingva* (~10 ezer beszélő Brazíliában a Mato Grosso do Sul államban)
- *Csiripa-nyamdeva* (10 ezer beszélő paraguay-brazil-argentil határ térségében)
- *Mbü'a* (~5 ezer paraguay-brazil-argentil határ térségében)
- *Palmer és porokikoa* nyelvek már kihaltak
- *Tupi* – egyes vélekedések szerint maguk a guaranik a tupik leszármazottjai

Guarani

Beszélik	 Bolívia Paraguay Dél-Amerika más részei
Nyelvcsalád	amerikai indián nyelvek tupi nyelvcsalád tupi-guarani alcsalád
Írásrendszer	latin ábécé

 A Wikimédia Commons tartalmaz *Guarani nyelv* témájú médiaállományokat.

Tartalomjegyzék

Története

Mivel a guarani írástudatlan indiánok nyelve volt, írásbelisége csak a spanyol hódítás után alakult ki, ezért nincsenek régi nyelvemlékei. Struktúrájából és szabályosságából a 16–17. századi (jezsuita és ferences) tudósok arra következtettek, hogy már legalább 10 évszázada létező és elterjedt nyelvről van szó.[1]

Ábécé

A klasszikus guarani nyelv 30 fonémából áll, de spanyol hatásra később újabb 5-tel, az *Rr*, az *Ll*, a *D*, az *F* és a (spanyol) *J* elemekkel bővült. A hivatalos, 33 grafémából álló ábécé azonban eközül az öt közül csak az *Rr*-t olvasztotta magába, így a teljes ábécé a következő:[1]

A, Ã, Ch, E, Ẽ, G, G̃, H, I, Ĩ, J, K, L, M, Mb, N, Nd, Ng, Nt, Ñ, O, Õ, P, R, Rr, S, T, U, Ũ, V, Y, Ỹ, ’

Nyelvtan

A guarani nyelv agglutináló, poliszintetikus nyelv. Igen szabályos, mindössze hat rendhagyó ragozású igéje van, és ezek többsége is csak részben rendhagyó, csak egyetlen, a „mond” ige az, amelyiknek ragozása teljesen eltér az általános szabályoktól.[1]

Szókincs

A nyelvben sok spanyol jövevényszó található, néhány példa:

Fordítás	Spanyol	Guarani	Magyar
állatok	vaca	vaka	tehén
	caballo	kavaju	ló
	cabra	kavara	kecske
vallás	cruz	kurusu	kereszt
	Jesucristo	Hesukrísto	Jézus Krisztus
	Pablo	Pavlo	Szent Pál
országok	Australia	Autaralia	Ausztrália
	Islandia	Iylanda	Izland
	Portugal	Poytuga	Portugália
étel	queso	kesu	sajt
	azúcar	asuka	cukor
	morcilla	mbusia	véres hurka
füvek	canela	kanéla	fahéj
	cilantro	kuratũ	koriander
	anís	ani	ánizs

Források

1. Tadeo Zarratea: *El guaraní: la lengua americana más viable* (http://www.euskara.euskadi.eus/contenidos/informacion/artik27_1_zarratea_08_10/es_zarratea/adjuntos/Tadeo-Zarratea-cas.pdf) (spanyol nyelven) (PDF). Euskadi. (Hozzáférés: 2018. május 16.)

- *A világ nyelvei.* Fodor István főszerk. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1999. 478. o. ISBN 9630575973